

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

Articulus I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

DISSERTATIO III.

De modis acquirendi Dominium?

ARTICVLVS PRIMVS.

De modo acquirendi Dominium per prescriptionem,

§. I.

Quid sit prescriptio, usucapio, & an valeat in foro conscientie

166. **D**ico primò prescriptio hic sumpta est acquisitio Domini rei alienæ per possessionem ejus certo temporis spatio legibus definito bonâ fide continuatam. Est communis conformis *legi tertia ff. de usucapion.* est quidem quædam differentia inter prescriptionem, & usucapionem, defacto tamen communiter confunduntur, nisi quod usucapio rebus duntaxat corporalibus conveniat, prescriptio verò cadat etiam in res incorporales; deinde hæc est de rebus etiam immobilibus, at usucapio de mobilibus: ideo triennis prescriptio, qualis est inter res mobiles, frequentius in jure dicitur usucapio.

Prescriptio est introducta utroque jure, civili quidem *L. 1. ff. eod.* ob pu-

blicam utilitatem, ne rerum Dominia semper essent incerta, litæque infinitæ orirentur circa earum proprietatem; Ap- probat canonicum *cap. fin. de prescrip- tion. Definimus*, inquit Concilium lateranense, *ut nulla valeat absque bona fide prescriptio.*

167. Dico secundò prescriptio completa legitimè, id est post terminum temporis à lege præfixi transfert Dominium tam in foro conscientie, quam externo absque onere restituendi rem priori Domino postmodum certe cognito, ita communiter Doctores contra Adrianum, & Medinam requirentes culpam ex parte Domini prioris. Probatur primò Authoritate allegati utriusque juris. Secundò ratione: est justa lex Principis adimens uni Dominium, & in alium transferens, quan-

quando ita postulat bonum commune : tunc enim prior Dominus est irrationabiliter inuitus, esto fuerit inculpabilis, sed hoc fit in casu præsentis ad evitandas lites, & sedandas conscientias, angorésque ferupulorum. Conclusio intelligitur non solum de Dominio utili immobilium, sed etiam de directo contra Bartolum, Baldum, Abbatem, quia jura indefinitè loquuntur.

168. Pro solvendis nota primò disparitatem esse cur res per sententiam materialiter injustam adjudicata tibi, sit à te restituenda, postquam rescis esse alienam, quod iudex non conferat parti Dominium, sed declarat, quis sit juxta leges verus Dominus, lex autem præscriptionis conferat Dominium. Nequit etiam lex facere Religiosum ex non Religioso, idcirco Religio non potest præscribere contra prætendentem, quod nulliter sit professus, licet jam sit elapsum à professione quinquennium.

Secundò lex naturalis dicitur rem Domino suo restituendam, quamdiu manet Dominium penes illum; finitâ autem legitimâ præscriptione non manet; quare Regula juris 48. *locupletari non debet quis cum alterius injuria vel læsura*, intelligitur de locupletatione injusta circumveniendo alterum in contractibus, secus de justa, ut in bello justo, præscriptione legitima, &c.

Tertiò Privatio Dominij per præscriptionem non est proprie pœna, unde non debet supponere culpam contra adversarios.

Quartò dum dicitur: si præscriptio expedit bono communi, ea debetur jure naturali, sed non debetur, aliàs independentè à lege positiva præscriberetur. *Resp.* Nego majorem, etsi enim jus naturale dicitur expedire bono communi, ac inclinet, ut jus positivum id statuat, attamen non est tale jus naturale, quod obliget ante jus positivum, ut hic fiat, uti dictum est de divisione rerum in primordio.

Quintò quando finitur tempus præscriptionis, bona fides ante id tempus erronea incipit esse fides bona vera, quia incipit res esse præscribentis.

Conclusio limitatur, ut contra minores, seu nondum attingentes 25. annos non habeat locum, uti nec contra Ecclesias ac loca pia, nisi cum remedio restitutionis integrum intra triennium post completam præscriptionem rescitam. Vide de hoc Less. *Lib 2 c. 6. dub 18. & Haunol. rr. 5. à n 344.* negantem probabilius hoc beneficium majoribus intra quatuor annos, si ex ignorantia invincibili non petierint restitui. Nomine autem restitutionis in integrum intelligitur reductio in eum statum, in quo quis erat prius, quam læderetur; reparat enim id, quod læsio abstulit.

Z

§. II.

§. II.

*De prima conditione nempe possessione ad prescriptionem
requisita, & recensentur possessionis commoda.*

169. **Q**uatuor conditiones legitima
prescriptio includit. Prima
est possessio rei tempore à jure præfixo
continuata. Secunda est fides bona. Ter-
tia iustus titulus. Quarta ut res sit capax
prescriptionis, ita communis. Incipi-
mus à prima, cujus necessitas constat ex
Regula tertia juris in 6. *sine possessione
prescriptio non procedit*: unde tritum
illud: *prescriptum tantum censetur,
quantum possessum.*

Possessio sumitur pro actu, vel jure
possidendi: Hinc dividitur primo in pos-
sessionem facti tantum, in possessionem
juris tantum, & in possessionem juris, &
facti simul. *Possessio facti tantum est
solus actus possidendi, seu rei detentio
sine jure insistendi*; possessio juris tan-
tum est ipsumet jus possidendi rem solo a-
nimo retentum, ut dum quis suam rem
ipso facto non amplius possidet, attamen
de jure, & solo animo possessionem
retinet ac continuat: unde possessio inclu-
dens utrumque seu tam jus, quam actum
possidendi, dicitur possessio juris, & fa-
cti simul, qualem habet quisque Domi-
nus per corporalem insistentiam rem suam
possidens, id est, tam in re, quam de
jure possidens.

Dividitur secundo in civilem, & na-
turalem, hæc convertitur cum possessio-

ne facti tantum, talem habet possessor rei
alienæ, si eam possidet bonâ fide, id est,
si habetur pro Domino, ac ipsemet bonâ
fide putat esse suam, dicitur Possessor bo-
næ fidei: malæ vero, si scienter alienam
retinet, ut fur, civilis autem est eadem
cum possessione juris tantum; unde etiam
absens à rebus suis easdem tamdiu civiliter
possidet, quamdiu non perdit animum ad
illas revertendi. Ex his

Deduco definitionem possessionis ju-
ris & facti simul: *quod sit detentio rei
vera vel ficta corporis, & animi juris-
que adminiculo*, ita Haunold. *trac. 3.
num. 202.* ex Glossa communiter recepta
*L. 1 §. de acquirenda vel amittend. pos-
sess.*

Dicitur primò rei sine adjecto cor-
poralis etsi communiter adjiciatur à juris-
consultis ut Theologi comprehendant res
etiam incorporeas per *num. 14.* talium e-
nim sumus quasi Possessores *Argumento
cap. cum Ecclesia de causa possessionis.*

Dicitur secundo *detentio*, quia ut
actu eam possideat, est necesse ut eandem
per se vel per alium occupet, aut occupet
tam detineat.

Dicitur tertio *vera, vel ficta*; vera
fit manibus in rebus mobilibus corporali-
bus, aut pedibus in immobilibus v. g.
pedem ponendo in fundum, &c. appre-
hend-

henditur autem fictè, quando ex dispositione juris acquiritur Dominium sine reali, ac physica apprehensione, ut si prius possessor ostendat rem eminus E. g. aedes, aut tradat ad eas claves, aut instrumentum continens jus in domum emptam, aut donatam, aut post donationem significet se deinceps possessurum nomine donatarij, aut rem donatam sibi cum consensu donatoris nomine proprio signet, &c. De his vide jura apud Laym. Lib. 3, tract. 1. c. 7.

Dicitur quartò *Corporis & animi*, copulativè enim requiritur adminiculum utriusque, aliàs quidquid manibus apprehenderem, vel pedibus calcarem possiderem, requiritur igitur etiam intentio detinendi rem ut suam, seu nomine suo (idcirco depositarius, commodatarius non sunt possessores, quia possident alieno nomine) sic ut possideas feras non sufficit animus eas capiendi, nisi eas re ipsa capias: imo nec hæc duo sufficiunt, quando lex detentionem, & intentionem detinendi reddit inefficaces relate ad effectus juridicæ possessionis, uti reddit circa res aliquas nempe sacras, aut commoditati publicæ deputatas, ut pontes, flumina, vias, & ideo.

Dicitur quintò *juris adminiculo* id est jure non resistente: unde fur rem fur, tivitam legitimè non possidet, &c. civiliter, quia rem detinet contra jus, & fas, nec acquiri potest possessio civilis rei immobilis cujus possessor est absens, Laym. L. 3. tract. 1. c. 7. n. 4.

Deduco secundò ad prescriptionem non sufficere possessionem pure naturalem, sed requiri saltem civilem, Laym. c. 8. n. 5. & ideo nequit prescriptionem inchoare rei alienæ occupator, quamdiu

Dominus absens eam civiliter possidet, Abbas in cap. *vigilanti* num. 4. de *prescript.*

Deduco tertio non posse præscribere depositarium, commodatarium, inquilinum, colonum, &c. quia rem alieno non suo nomine detinent.

170. Quæres, quid commodi, ac privilegij conferat possessio? Resp. Conferre plura, ac præclara: Primò quod cum bona fide continuata acquirat Dominium. Secundò Possessor bonæ fidei subotto dubio, an res sit sua, aut aliena, si post diligens examen dubium vicini non potest, potest retinere, donec constet rem esse alienam, quia per Regulam juris 65. in 6. *in pari delicto vel causa potior est conditio possidentis*: unde judex ex litigantibus de rei proprietate, si omnibus consideratis dubia sit proprietas, adjudicabit rem possessori. Confirmatur, possessio in judicio parit præsumptionem Dominij, unde in tali controversia non tenetur probare rem esse suam, sed eam repetens, & nisi hic probaverit, nihil obtinebit §. *retinenda Instit. de interditiis*.

Unde si quis tibi E. g. pallium violenter rapuerit, & eum accuses in judicio, si reponat se rapuisse propter jus in illud, non debes illi ad hanc oppositionem respondere, quia deduceret te ad judicium petitorium, in quo contenditur de proprietate, & in dubio ei adjudicaretur, sed debes solum urgere, quod iniquè te possessione spoliaverit. Quidquid sit de jure ab eo in pallium prætenso, ad quod respondere non debes, priusquam in possessionem reponaris per *cit. §. retinenda*.

Z 2

Exci-

Excipe casum in quo actor habet intentionem suam fundatam in jure, tunc enim non actori, sed Reo incumbit onus probandi; quia contra eum est juris præsumptio: unde si constat de Ecclesia, quod existat in territorio meæ Diocesis, illaque prætendet exemptionem, sufficienter probo non esse exemptam, ex hoc quod sit in meo territorio *C. cum Venerabilis* de Religiosis domibus.

Tertiò quod bona fide rem alienam possidens, eamque absumens resciscens fuisse non suam, nihil teneatur restituere nisi in quantum est exinde factus ditior.

Quartò repertus tempore contestatæ litis in possessione, est à judice defendendus, nisi vi, clam, aut precariò ab altero possessionem attraxerit: tunc enim est possessione privandus.

Quintò si Possessor privatâ violentiâ est à possessione deturbatus, ante omnia debet fieri spoliati restitutio, nec prius audiendus est occupator allegans titulum, volensque probare rem esse suam *per cap.*

in litteris, & sequentia de restitutione spoliatorum. Post restitutum spoliatum, pars adversa primum audiri debet *Argumento cap. primi & cap. conquestibus eod.*

Sextò Possessor in vasorum possessionis potest etiam armis repellere cum moderamine inculpatae tutelæ, quousque possessionem etiam civilem perdidit. Unde si quis fundum injuste occupavit, re intellectâ potest etiam armis causa necessariæ defensionis eum iterum dejicere, modo id in continenti faciat *L. i. Cod. unde vi.*

Si quæras quantum temporis designetur per *ly incontinenti*: *Resp.* Tantum, quantum pro qualitate rei necessarium est pro conquirendis auxilijs ad ejiciendum injustum occupatorem *E. g.* si ejectus ex fundo intres urbem animo conquirendi auxilium, si in hoc conquirendo hæstisti triduo, aut quatrinduo, censis adhuc in continenti invadere. Vide *Molin. to. 1. tr. 2. Disput. 16.*

§. III.

De necessitate bonæ fidei ad præscribendum.

171. **F**ides bona communiter definitur, quod sit credulitas, seu iudicium, quo quis prudenter existimat aliquid esse suum (hæc est fides positivè bona) aut non esse alienum, & hæc est fides negativè bona. Mala igitur fides est, dum quis possidet sciens, aut credens rem esse alienam, aut non iudicans esse suam,

aut culpabiliter utrumque ignorat ignorantiam mortaliter malâ.

Fides bona est talis, aut Theologicè, aut juridice, seu civiliter, quando possides sine peccato saltem mortali, est fides Theologicè bona; bona juridica superaddit priori, quod possessioni etiam lex non resistat: si enim à lege reprobatum pos-

sessio, licet careat peccato, nequit res usucapi: cum enim usucapio sit legis beneficium, ultra legem nequit extendi.

Dico primò ad præscribendum est necessaria aliqua fides bona. Per *Reg. 2. jur. in 6. Possessor male fidei ullo tempore non prescribit*; quod verum est etiam in præscriptione longissimi temporis, nempe 30. vel 40. vel 60. vel 100. annorum. Confirmatur *ex cap. fin. de prescript. postulante* in quavis temporis parte conscientiam peccato mortali carentem; unde *lex 3. & 7. cod. de prescript. 30. annorum*. Contenta solum longissimi temporis continuatione absque bona fide sub initium est cassata à jure canonico: hujus enim solius est disponere in rebus concurrentibus animæ salutem.

Imò conclusio procedit etiam in præscriptione immemoriali: quia teste Apostolo: *omne quod non est ex fide (id est conscientie conforme) peccatum est.*

Dices cum Bald. & communiori Juristarum quod in possessione longissimi temporis fides bona præsumatur, dummodo jus commune non contradicat nec alius antiquior Possessor appareat. *Resp.* Negando assumptum cum Fachin. *Lib. 2. contr. c. 32. ex L. fin. c. unde vi.* Ibi: *Omnes scire debent, quod suum non est ad alios modis omnibus pertinere*, ergo tenens alienum, nec probans ullam causam, ob quam credatur esse suum, non est in bona fide.

172. Dico secundò ad inchoandam præscriptionem requiritur fides positivè bona; ad continuandam autem satis est negativè bona. Lugo ex communi *Disp. 7. num. 17.* Probat per *numerum 169.* requiritur ad possessionem ut res apprehen-

datur juris, & animi adminiculo: ubi per animi adminiculum intelligitur intentio faciendi rem suam, qualis repugnat, nisi positive judicet rem fieri suam; ut autem semel sic cepta continuetur, sufficit negativa bonitas: quia hæc non comparitur secum conscientiam rei alienæ, quæ sola impedit vel interrumpit præscriptionem *per cit. cap. finale.* Oportet, inquit, *ut is, qui prescribit, in nulla parte temporis rei habeat conscientiam alienam.*

Porro ignorantia fundans bonam fidem, id est, falsam opinionem inculpam, est, aut juris; aut facti, dum nescimus quid circa talem actionem, v. g. contractum cum pupillo jus statuatur, dum hoc eum invalidat sine Autoritate tutoris, habemus ignorantiam juris, quando autem id, quod ignoramus consistit in facto, ut si accepimus donum à pupillo, vel fure, &c. Nescientes esse talem, dicitur ignorantia facti. Utraque potest esse, aut inculpabilis, qualis est invincibilis, uti si diligentia pro qualitate negotij sufficienti præmissa ad veritatem assequendam vinci non potest: aut est culpabilis, seu vincibilis eaque, aut mortaliter mala, uti est ignorantia supina, sive crassa, ut quando est nulla, vel ferè nulla adhibita industria (si major, quam ferè nulla adhibetur insufficientis tamen pro qualitate negotij, dicitur vincibilis non crassa adhuc tamen mortaliter culpabilis) à fortiori est mortale peccatum ignorantia affectata qualem habet de industria affectans ignorare. Quod si sufficiens examen præmittitur, deficiens tamen in modico, dicitur ignorantia leviter culpabilis. Ex quibus colligitur, quod fides fun-

fundata in ignorantia mortaliter culpabili sit mortaliter mala proinde insufficientis ad præscribendum.

Difficultas duplex restat enodanda. Prima an fides bona fundata in ignorantia juris sufficiat seu Theologicè bona, etsi jus ignoratum ei resistat, proinde non sit bona juridicè. Secunda an fides venialiter mala præscriptioni obstat, sive in initio, sive in decursu ejusdem, ut si non plene advertit ad obligationem inquirendi, an res sit aliena.

173. Dico igitur tertio malitiam venialem non impedire valorem præscriptionis ita Lugo à n. 36. Probatur quamdiu manet fides simpliciter bona, non impeditur præscriptio: quia stat credulitas persuasiva, quod res sit sua, sed nisi sit mortaliter mala, manet simpliciter bona per Cit. Cap. finale. *Definimus*, inquit, Innocent. III. *ut nulla valeat absque bona fide possessio, cum generaliter sit omni constitutioni & consuetudini derogandum, que absque peccato mortali non potest observari*, ergo, nisi sit mortaliter mala, non impedit.

Dico quarto fides ad præscribendum est sufficienter bona. Primo radicata in ignorantia invincibili facti. Secundo radicata in ignorantia invincibili juris non clari, sed dubij, id est, habentis plures probabiles sensus. Tertio in ignorantia invincibili juris clari quoad personas imperitas juris, idque procedit probabiliter non solum in foro poli, seu conscientie, sed etiam in foro fori, seu externo Haunold. *tract. 5. n. 197.* Lugo à n. 32. contra Less. *lib. 2. Cap. 6. à n. 17.* Laym, *L. 3. tract. 1. c. 8. n. 11.* Molin. *Disput. 64.* quibus tamen assentior quoad personas, in quibus jura non tollerant ignorantiam juris cla-

ri, ut in jurisperitis; Haunold. *n. 198.* dicens, *n. 195.* post Medinam Lugo &c. in foro conscientie ignorantiam juris universim sufficere ad præscribendum, proinde posse à præscribente retineri possessam rem, donec per Sententiam judicis cogatur restituere; consentit Krimer *de Constit. n. 823.*

Pars prima est certa; bona enim fides præscribens fundatur in aliqua ignorantia inculpabili, ergo saltem in ignorantia facti.

Pars secunda est recepta inter Theologos, & ferè omnes Juristas teste Haunold. *n. 206.* contra Harprecht, quia æquiparatur errori circa factum, cum fas sit sequi practicè probabilem interpretationem juris operanti favorabiliorem, ergo non obstat bonæ fidei.

Pars tertia quoad juris imperitos probatur; ignorantia etiam juris clari nequit obesse bonæ fidei personarum, in quibus secundum jus tolleratur ignorantia juris etiam clari, sed invincibilis ignorantia juris etiam clari tolleratur in imperitis, uti in militibus, & minorennibus, non necet etiam in acquirendo per *L. 1. & 2. Cod. de juris & facti ignorantia* quibus plures accensent mulieres, & Rusticos. Sed Zoësius ad dictum titulum negat jis passim subveniri, sed solum in aliquibus casibus.

Eadem pars tertia quoad peritos probatur: non potest etiam in foro conscientie acquiri ullum Dominium beneficij præscriptionis, nisi sub ijs circumstantijs, sub quibus jus positivum statuit id acquiri sed jus statuit acquiri sub circumstantia ignorantie facti, secus clari juris ex *L. 4. ff. de juris & facti ignorantia, juris*, inquit, *ignorantia negatur prodesse facti verò ignorantiam prodesse constat.*

Respon-

Respondet cum Adversariis: hanc legem, & similes fundari in præsumptione malæ fidei præsumunt enim juris scientiam, quæ generat malam fidem: contra est quod Responsum sit contra legem secundam §. 15. ff. pro emptore, ibi: quod si scias pupillum esse: putes tamen pupillis licere res suas sine tutoris auctoritate administrare, non capies usum: quia juris error nulli prodest, ubi lex supponit in contrahente cum pupillo errorem juris vetantis contractum cum pupillo, ergo nequit præsumere scientiam ejusdem juris.

174. Infero primò Præscriptionem inchoari non posse cum prudenti dubio sive speculativo sive practico, an res quam incipis possidere sit tua: quia per n. 171., & sequentes ad inchoandam præscriptionem prærequiritur fides positivè bona.

Est autem tunc intellectus speculative dubius quando præmissâ diligentiam sufficienti ad veritatem indagandam hæret suspensus, vel circa rem, ut si dubites an res, quam possides, sit aliena, quin dubites, an ejus possessio sit licita, vel circa Actionem humanam modo generali, id est, cum præcisione à particularibus circumstantiis, ut, si in materia præsentis hæreas suspensus, ex licita sit possessio rei, de qua dubitas, an sit tua. Practicum dubium erit, quando intellectus hæsitat circa actionem circumstantiatam, id est, sumptam cum suis circumstantiis particularibus, nempe hic & nunc exercendam, ut hic, an possessio rei, de qua dubito, an sit mea, hic, & nunc licite possit continuari.

Infero secundò possessionem non interrumpi per superveniens dubium speculative et si nequeat deponi ex princi-

pijs directis, id est, illis, quæ utrinque occurrunt, quod sit res mea & non sit mea: adhuc enim cum tali dubio stare potest bona fides practica, sive conscientia dictans licite posse continuari possessionem; formari enim potest ex principio illo reflexo, nempe ex recepta juris maxima & in dubijs melior est conditio possidentis.

Infero tertio per dubium superveniens practicum, an res sit tua, nisi prudenter deponas, possessio interrumpitur: quia conscientia practice dubia est peccatum si continuet possessionem, unde non incipit possessio, nisi à tempore depositi prudentis dubij per Capitulum finale de præscriptionib.

Infero quartò cum Lug. à n. 42. non interrumpi bonam fidem in possessione in eo, qui attendens ad fundamenta contraria judicat rem esse alienam, non tamen judicat esse obligatum restituere, ut si ad alia distractus non advertat ad obligationem restituendi, sed continuat possessionem: quo casu cogitatio de re aliena est pure speculativa, non practica, seu illativa conclusionis practice de onere restituendi. Ratio est, quia fides bona nihil est aliud quam bona conscientia, hæc autem non turbatur, nisi per malam, mala autem non est sita in præfato judicio speculativo, sed practico de aliquo eligendo contra rectum, seu practicum dictamen.

Contra opponenda adversus hanc illuminationem Nota primò quod leges malam fidem ponentes in conscientia rei alienæ intelligendæ sint de conscientia practica dictante obligationem restitutionis. Secundò non sequi, quod etiam ille, qui postquam agnovit obligationem restituendi postea ejus immemor continuaret possessio-

tionem præscribere: quia aut habuit animum restituendi, aut non? si non, est mala fidei possessor; si ita sed non restituit, quia aut non potuit, aut fuit oblitus, eam non possidet animi adminiculo, seu ut suam, sed retinuit pure materialiter per modum depositi aut custodiam.

175. Infero quintò bona fides Authoris (hic in iure dicitur, qui rei suæ Dominus videtur Dominium transferre in alium, qui dicitur Successor, si hic succedat in re determinata sive singulari, ut Emptor, donatarius, legatarius, vocatur Successor singularis, succedens autem in bonorum universitate, hoc est in universum jus hæreditatis, sive deinde hæc sit ex asse sive pars tantum E. g. triens dicitur Successor universalis quia non respicit ullam rem, ut singularem sed indefinite) prodest Successori tam universali, quam singulari Lugo à n. 63. qui successor succedit in omnia jura authoris, sed inter hæc est jus captum præscribendi possidendo bona fide, ergo. Quare successor potest, uti loquuntur Jurisconsulti, accessione temporis, id est, tempus possessionis authoris conjungere cum tempore suæ possessionis.

Ex hac illatione sequitur, quod successor incipiens possidere cum dubio, an res sit aliena, si post diligens examen perseveret dubium, potest continuare per bonam possessionis fidem: quia hoc casu successor fictione juris est possessor bonæ fidei acquirendo ab auctore jus possessionis bonæ fidei captæ.

Ex opposito autem probabilius est, quod fides Theologica mala auctoris secundum jus commune obsit successoribus immediate universali, secus particulari,

hoc secundum est certum apud Less. lib. 2. c. 6. n. 48. quia particularis successor non est eadem persona cum auctore, ergo hujus vitiata possessio non potest nocere successoribus, proinde si hic incipit bene possidere, præscribet expleto tempore, nempe ordinario, in rebus mobilibus scilicet in immobilibus, in quibus non sufficit tempus Ordinarium, scilicet longum, seu decennium, sed requiritur extraordinarium, seu triginta annorum ita *Authentic. mala fidei, Cod. de præscript. longi temporis* Haunold. *tract. 5. n. 215. § 217.*

De successore autem universali immediato est ratio, quod hic titulo successionis hæreditariae fictione juris sit eadem persona cum persona auctoris, ergo possessio hujus est possessio alterius, sed auctoris possessio fuit Theologicè mala fidei, ergo etiam est mala fidei in successore, ita Haunold. n. 208. ex communione contra Corvinum ampliando ad præscriptionem etiam longissimi temporis cum Jafone & alijs contra Cavarum. Bald. teste Less. lib. 2. c. 6. n. 42. probabiliter contrarios contra quos est, quod jus canonicum corrigens civile requirat bonam fidem initio possessionis etiam in præscriptione temporis longissimi.

Dixi *universali immediato*, quia probabilis est quod hæredi immediato fides mala auctoris non obsit, Haunold. n. 209. contra Lugo *D. 7. n. 61.* Ratio quia hæres hæredis non est primi defuncti hæres, atqui fictione juris solus primi hæres est possessor mala fidei & hujus personam præsentat.

Dices cum Lugo etiam mediatus hæres debet resarcire omnia damna injuste illata à primo defuncto, si hæres immediatus

diatus non satisfacit, sed si præscriberet bona, non teneretur resarcire, ergo. *Resp.* Nego minorem, quia duo hæc se compatiuntur, ego scio Dominus rei mediate ad me transmissa à primo defuncto, & ego obligor resarcire damna ab eodem illata.

176. Quæres an scientia juris alieni impediat bonitatem fidei ad præscribendam quamcunque obligationem ex jure alterius ortam? Distinguendum est cum Laym. *lib. 3. n. 1. c. 3. à n. 21.* duplex obligationum genus, alia enim tendunt ad aliquid, à te agendum (sic debitor alterius, sive ex furto, sive mutuo, aut alio contractu obligatur agere, nempe solvere debitum) aut ad non agendum; sic nullum habens jus obligatur abstinere à pastu, venatione, transitu per fundum alienum, ab ædificio altius tollendo, à fenestra in alterius hortum aperienda &c. alia obligationes ex natura sua tendunt ad aliquid sustinendum, seu patiendum, quando à nobis petitur, ut solvere poenam per leges decretam certis delictis, ad permittendum transitum per fundum suum in servitutibus Rusticanis.

Resp. Nunc affirmative de præscriptione obligationum primi generis, negative verò secundi generis: Ratio primi est, quod omnis stricta præscriptio prærequirit bonam fidem, sed præscriptio obligationum primi generis est stricta: obligatis enim aut ponere actionem nempe solvere, aut ab actione abstinere, ut non pascere in fundo alieno &c. ergo tam agendo, quam omitiendo cum scientia alterius juris, agis contra conscientiam. Ratio secundi quod ad præscriptionem secundi generis obligationum non requira-

tur aliter bona fides, quam quod nihil fiat contra conscientiam, sed contra hanc nihil fit, etsi præscribens sciat jus esse in altero ad tale actionum genus, sed sufficit negligentia habentis jus, id est, quod certo quodam tempore jure suo non utatur, quo usu non posito præscribens etsi meminerit suæ obligationis, jurisque alterius non tenetur illum certiorare de jure suo, sed credit se licite seui posse libertate naturali in fundo suo, quin habeat malam fidem, cum nihil contra conscientiam ita citatus Laym. Hinc.

Inferes primò obligatio solvendi debitum ob furtum, mutuam, famulatum, aut alium contractum non præscribitur à sciente debitum, licet creditor sit in mora exigendi, quia nunquam cum hoc scientia potest retinere ut suum.

Inferes secundò præscribi non posse pascuationem, piscationem, venationem &c. cum notitia quod similes actus adversentur juri alterius.

Inferes tertio præscribi non posse servitutes Urbanas activas ut E. g. possis altius ædificium attollere, lignum immittere in alterius murum cum scientia juris alieni, quia ejusmodi actus nequeunt exerceri sine peccato, è contra sunt præscriptibiles servitutes passivæ Rusticane v. g. ut alter non ducat aquam per fundum tuum, aut iter agat, etsi præscribens sciat jus alienum, quia nulla mala fides intervenit. Hæc ratio probat etiam posse præscribi solutionem poenæ fisco debita, quia poena in conscientia ante exactionem non deberur. Hæc illationes approbantur à Palao *p. 7. tractatu trigesimo primo Disputatione unica p. 22. Paragrapho Sexto.*

§. IV.

De tertia præscriptionis Conditione, nempe titulo.

177. **N**omine tituli hic venit prima radix, & causa ex se se habilis ad transferendum Dominium: ut donatio, emptio, transactio, hæreditas, legatum & hujusmodi. Triplicem distinguit Haunold. Scilicet apparenter verum, existimatum, & præsumptum. Per apparenter verum intelligit titulum reipsa intervenientem v. g. donationem, sed ob causam latentem invalidam: hic titulus ab eo dicitur coloratus, seu apparens, quando ex causa justa existimo intervenisse titulum, nempe donationem aut legatum &c. reipsa tamen non intervenit, ut si hæres mihi tradat rem quasi legatam, cum tamen non sit legata, dicitur titulus existimatus; quo casu decor possidere *pro meo*, vel *pro soluto* vel *pro donato*, vel *pro empto*. Demum quando ob temporis diurnitatem jus præsumit præcessisse titulum, licet possidens nequeat tituli speciem allegare, quia non amplius meminit, an pro donato vel empto vel hærede vel legato possideat, prout jus præsumit præcessisse in possessione longissimi temporis, seu tricennali vocatur præsumptus, quem male confundit cum colorato Lugo & Dicastil.

Ut autem præsumatur titulus pro possessione triginta aut quadraginta annorum duo requiruntur. Primum est, ne jus ei resistat, ex defectu hujus condi-

tionis, possessio etiam quadraginta annis Parochiæ sitæ in alterius Episcopi Diocesi continuata non præscribit, quia *Cap. Primum de præscript.* contrariatur. Secundum est, ut non habeatur aliunde præsumptio contra possidentem, seu quod male possideat: quia tunc nequit præsumi justus titulus.

178. Dico primò ad præscriptionem temporis Ordinarij nullus titulus à jure præsumitur, sed est necessaria allegatio, & probatio certi tituli, *Ex L. 27. ff. de usucap. & clarius L. 24. Cod. de rei vindicat. nullo*, inquit, *justo titulo præcedente possidentes ratio juris quarere dominium prohibet.*

Secundò ut præscribatur tempore ordinario non requiritur titulus coloratus, sed sufficit existimatus, seu putativus (excipitur titulus emptionis, ad quem requiritur bona fides tempore initi contractus *per L. 48. ff. de usucap.* de contra in alijs contractibus sufficit fides bona tempore traditionis seu solutionis, licet præcessisset mala fides, Haunold, n. 224. juncto 233.) ita communis juristarum lege 5, & 6. ff. pro legato & L. 33. ff. de usucap. Ratio specialitatis pro contractu emptionis in *Cit. Leg.* datur his verbis: *in cæteris causis solutionis tempus inspicitur, & sufficit me putare meum esse cum solvis, in emptione autem & contractus tempus inspi-*

inspicitur & quo solvitur. Imò etiam aliquando in titulo emptionis sufficit titulus existimatus, ut si servo meo, aut procuratori mandavi, ut rem emat, si eam mihi tradat asserens se eam meo nomine emisse, ita decisum est *L. 11. ff. pro emptore*, rationem dat Haunold. *n. 234.* quod tunc principalis sit in bona fide, quantum enim in ipso erat, plus ab eo exigi non poterat tempore mandati dati.

Tertiò ut currat ordinario tempore præscriptio servitutis realis continuæ, id est habentis actum continuum, ut aquæ ductus, nullus est necessarius titulus, sed sufficit scientia & patientia Domini, *Ex L. 10. ff. si servitus vindicetur.* Quia patientia scientis Domini secundum Leges est consensus interpretativus.

Dixi primò *realis*, quia servitus personalis ut ususfructus sine titulo non præscribitur tempore ordinario, quia à regula generali requirente titulum nullibi excipitur.

Dixi secundò *continua*, nam discontinua, seu discretæ, hoc est, cuius usus & actus fiunt per intervalla (ut sunt actus pendentes ab actione hominum, ut pecorum ductus, pastus, venatio, iter, quo nomine in iure venit jus ambulandi hominis, actus, id est, jus agendi, vel jumentum, vel vehiculum, via seu jus eundi, agendi & ambulandi) non datur præscriptio absque titulo, nisi tempore immemoriali fuerit talis servitus, ita docet praxis, quam passim tribunalia sequuntur apud Haunold. *n. 226.*

Quartò ut præscriptio longissimi temporis, nempe 30. aut 40. annorum valeat, non tenetur possessor ullum titulum allegare, aut probare, quia jus præsumit justum præcessisse ita *Cap. ad aures. de præscript. & L. 4. Cod. de præscr. 30. aut 40. annorum.* Duo autem requiri ad hanc præscriptionem dixi in fine *numeri 177.*

§. V.

De rebus præscriptionis incapacibus.

179. **Q**uarta conditio ad præscribendum necessaria est capacitas rei: unde cum favore legis humanæ sit introducta præscriptio, si lex humana aut altior aliquas eximit, illæ præscribi nequeunt.

Observat autem *Less. L. 2. c. 6. dub. 15.* duplicis generis esse res, quæ secundum jus dicuntur non posse præscribi:

quædam quia tempore ordinario non usucipiuntur, ut res furtivæ, & vi possessæ
 §. *furtivæ Instit. de usucap.* hæ enim licet à fure ob malam fidem nunquam præscribantur, uti nec à tertio tempore ordinario, bona etiam fide à fure eas accipiente, ab eodem tamen præscribuntur tempore longissimo, ita communiter Doctores *ex L. sicut in rem Cod. de præscr. 30. vel*

30. vel 40. annorum. Item res fisci nequit usucap. §. *res fisci Instit. eod.* atamen etiam bonajam fisco incorporata præscribuntur annis 40. *L. omnes Cod. de præscript. 30. vel 40. annorum.*

Aliæ autem sunt quæ nullo modo possunt præscribi ut sunt res publicæ seu publicis usibus deputatæ ut pontes, forum, via publicæ, limites Provinciarum, Episcopatum, & Parochiarum, si sufficienter constet fines alios fuisse præfixos *Cap. super eo de Parochijs.* Extende primò ad ea, quæ coherent finibus E. g. ad ripam fluminis terminantis Provinciam &c. *cit. c. super eo.* Extende secundo ad præscriptionem immemoriam Abb. in *Cit. Cap. 4. n. 1.* ob textum generalitatem, & rationem ob quam jus salubriter sic statuit nempe ad lites cavendas de finibus.

Dixi si sufficienter constet. nam in dubio est melior conditio possidentis August. Michel tom. 2. *Theolog. Canonico-Moral. p. 1. tract. 1. §. 4. punct. 4. n. 15.* ubi notat cum aliis ripam fluminis limitantis posse præscribi, quoad proprietatem, modo sic inconcussa in ratione limitis. Immunitas à subditis contra Prælatum ne visitentur, vel ne tempore visitationis debita procuratio solvatur. *Cap. cum ea officio de præscript.* Spectantia ad recognitionem supremæ potestatis, obedientia contra superiorem *Cap. cum non liceat eodem,* nec à laicis jus decimandi: *Cap. 15. de decimis & Cap. 7. de præscript.* (nisi forte tempore immemoriali jure præsumpti tituli *Cap. 1. de præscript. in 6.*) immunitas verò à solvendis cum titulo est præscriptibilis annis 40. Hinc passim consuetum est non dare decimas de feno, herbis &c. & ju-

ra Episcopalia posse præscribi etiam à Prælati inferioribus communiter docetur in *Cap. inauditis 15.* glossa verò jus Episcopale & *Cap. cum olim 18. de præscript.*

180. Est etiam regula, quod incapax possidendi sit etiam incapax præscribendi, unde laicus nequit præscribere Sacra loca, jus spirituale decimandi, jurisdictionem in personas Ecclesiasticas, vel bona Ecclesia *Cap. sacrosanct. de elect.* ubi reprobatur consuetudo contraria ut irrationabilis. *L. qui universas 30. ff. de acquirend. possess.* nisi ex privilegio Papali effectus sit capax jurisdictionis in Ecclesiasticos, aut juris spiritualis decimandi sive decimas Clericales colligendi, unde laicus &c. patronatum non præscribit, nisi possederit tempore exigito ad præsumendum probabiliter fuisse titulum à sede Apostolica concessum, *Laym. L. 3. tract. 1. c. 8. n. 7.*

Item nullus potest præscribere immunitatem à tributis ordinarijs contra Principem, quia his recognoscitur ejus potestas suprema.

Est etiam certa regula, quod nemo plus præscribat, quam possederit, unde vectigalis ex certis rebus non præscribit jus exigendi vectigal absolute, seu ex omnibus rebus *Laym. n. 6.* nisi ex uno actu præsumatur jus totius; exemplum ponit in jurisdictione, sic unico actu E. g. præsentandi Clericum ad Beneficium possessum 30. annis præsumitur totum jus patronatus.

Rursus recepta est regula, quod in rebus, & actibus meræ facultatis, id est, per liberos ac citra obligationem factos præscriptio non introducat: unde ex

eo, quod Dominus intermiserit à me exigere certa servitia, &c. hic non præscribit (sæpe tamen potest præsumi quod Dominus juri renuntiet, non exigendo tempore, quo fuit opportunitas exigendi, unde ab eo tempore facile potest possessio immunitatis inchoari, sicut etiam est præsumptio pro exemptione eorum, à quibus non fit exactio, dum interea fit ab alijs Laym. *num. 8.* in fine) uti neque contra Vicinum præscribitur, quod E. g. hucusque nunquam domum altius ædificaverit; quia omisio fuit spontanea; quapropter potest imposterum attollere, nisi aliquando ædificare volenti vicinus obstitit, & is ab hac ædificatione destiterit.

Insuper est Regula communis, quod res jure inalienabiles etiam sint regulariter impræscribiles defectu justitituli: quo pertinent res pupilli, & minorennis incapaces præscriptionis intra longum tempus *L. 3. cod. quibus non objicitur longi temporis præscriptio* secus intra longissimum inchoandum à tempore finitæ ætatis pupillaris *L. 3. Cod. de præscript. 30. annorum.* Eodem spectant res dotales, nisi præscriptio sit inchoata antequam fuerint dotales: item res fideicommissæ subiectæ, censent tamen Doctores non excludi temporis longissimi præscriptionem, quia sermo tantum est de tempore longo. Idem dic de Legatis contra Legatarium Haunold. *tract. 5. n. 363.*

181. Cum annuæ præstationes v. g. decimæ quotannis solvendæ præscribi possint *per num. 179.* quæstio est tam in foro, quam in scholis difficilis, an id procedat duntaxat de præteritis jam cessis, seu illis a quibus jam anni triginta elapsi sunt, vel etiam quoad futuras præstatio-

nes, seu an ipsa etiam obligatio solvendi in futurum post elapsum tempus longissimum sit præscripta v. g. bonâ fide non solvisti decimas 50. annis, quæritur an præscripseris solum decimas primo, & ultimo decennio insolutas (utrasque præscriptas esse certum est, quia respectu utriusque decennij sunt elapsi 40. anni) vel verò etiam intermedijs 30. annis non datas, quia respectu horum nondum est completum tempus 40. annorum.

Hoc secundum negant multi, & affirmant primum ob *L. cum notissimi §. fin. Cod. de præscriptionibus 30. annorum, in obligationibus inquit, quæ dationem per singulos annos vel menses, vel aliquod singulare tempus continent, præscriptionis tempus non ab exordio obligationis, sed ab initio cujusque anni, vel mensis computari manifestum est,* ita Ludovic. Engel ad *lib. 3. decretalium titulo 30. §. 9. n. 47.* cum alijs. Hi itaque putant sensum esse, quod duæ quasi diversæ præscriptiones concurrant, una, quæ præscribitur principali, & generali obligationi respectu omnium præstationum annuarum (hæc præscriptio est computanda, qua primitus cessatum est à solutione *L. penult. C. de præscript. 30. annor.*) altera qua præscribitur obligationi speciali solvendi E. g. decimas vel legata annis singulis; hæc præscriptio est computanda ab annis, vel mensibus singulis, quia tot censentur esse v. g. legata (si quot annis certum legatum est solvendum) quod sunt anni vel menses, ergo singulis annis inchoatur novi legati præscriptio.

Alij cum Martino glossatore in dictam legem concedunt præscriptam præteritarum decimarum, post quas sunt la-

pli anni 40. Secus præscriptionem obligationis solvendi futuras apud Fachinæum. *Lib. 8. c. 9. Mynsing. Cent. 3. Observat. 13. Gaill. Lib. 2. Observ. 73.*

Alij secuti veterem glossatorem Joannem in eandem legem distinguunt inter pensiones debitas ex stipulatione aut alio contractu oneroso affirmantes totum jus etiam pro futuris præstationibus unicâ præscriptione in illis amitti, quia annuus redditus inquirunt, ex tali contractu quaesitus est unus, neganter verò in legatis annuis, & fideicommissis, eo quod legatum annuum non sit unum, sed multiplex, ergo præscriptio unius anni non præscribit legatum alterius anni. Contra hanc distinctionem est expressus textus *L. 7. §. fin. Cod. de præscription. 30. annorum.* Ubi patificatur præstationes ex ultimis voluntatibus debita, cum debitis ex contractu relate ad præscriptionem.

Ob hæc Christophorus Chlengerer in *Disput. juridic. de jure Emphyteutic. Assert. 35.* loquens de Emphyteuta 30. vel 40. annis non solvente canonem se tueri non posse titulo præscriptionis, quia fuit in mala fide *cap. fin. de præscription.* contra extraneus rem Emphyteuticam bona fide ut suam possidens præscribit ipsum Dominium rectum, proinde in consequentiam etiam pensionem *L. eos Cod. de usur.* Ampliat citatus Doctor contra Fachinæum ad hæredem primi Emphyteutæ in bona fide non solventem ita ut præscribat pensiones etiam annuas futuras. Decisio hæc est conformis juri communi canonico *c. 4. & 6. de præ-*

script. Ubi est statutum non solum jus quartæ quotannis Episcopo solvenda 40. annis præscribi, sed universim etiam jus decimarum tot annis non solutarum extinguere, ergo etiam secundum jus civile hoc tenendum est, cum hoc ab illo clare decisa non dedignetur sequi *C. 1. de novi operis nuntiatione.* Quando Justinianus in ejusmodi annuis obligationibus voluit tempora præscriptionis computari ab initio cujuslibet anni, non est sensus totidem esse præscriptiones, sed unicam, & hanc non vult currere ab initio obligationis, sed ab eo anno, vel mense, quo solutio facta non est *Haunold. num. 369. Resp.* Cum communiore Legistarum apud *Haunold. n. 358.* immunitatem à solvendis annuis censibus, & redditibus spatio 30. annorum non solum quoad fructus cessos, sed etiam quoad futuros ex quovis contractu sive oneroso sive etiã legato, aut fidei commissio debitos præscribi. Ratio prima est à paritate immunitatis solvendi decimas, quæ cum titulo 40. annis præscribitur per *numerum 179.* per hoc enim nullum jus speciale præscribitur, sed solum potestas fructus suos integros percipiendi, ergo reliqui census annis 30. ad horum enim præscriptionem non requirit jus annos 40. sicut ad præscriptionem solutionis decimarum. Ratio secunda est *cit. cap. 4. & 6. de præscript.*

Contra hanc solutionem non est citata lex *cum novissimi* cujus interpretatio est optima relate ex *Haunold.* versu immediate superiori.

§. VI.

*Resolvuntur Sex quæsitæ de quibusdam rebus an sint
impræscriptibiles?*

Resolutiones vide à num. 454.

§. VII.

*An jus Patronatûs & jus supremæ Advocatiæ in Ecclesias
adversus Principem præscribi possit? & an vicissim valeat
præscribere Princeps jus eligendi aut nominandi Episcopos, aliôs-
ve Rectores Ecclesiarum in suo territorio.*

Questio resolvitur à num. 463.

§. VIII.

*Examinantur jura à Patronis & Advocatis moderno
tempore prætensa.*

Examen horum leges à num. 468.

§. IX.

*Quanto tempore possessio continuanda ad præscribendum,
ubi obiter insinuantur privilegia possessionis im-
memorialis.*

182. **R**es aliæ sunt mobiles, quæ loco possunt moveri, ut pecunia, vestis, animalia, proinde etiam actiones, & jura ad mobilia v. g. actio ad debitum pecuniarium mobilibus accen- sentur. Aliæ sunt immobiles, ut prædia, quo reducuntur jura, & actiones ad immobilia, ut annui census, ususfructus, patronatus, servitutes, beneficia, omnia enim hæc, & similia sunt fixa.

Tem-

Tempus est, aut breve, quale est infra decennium, aut longum ut decennale, aut longissimum ut tricennale, aut quadragenale, aut centenarium, vel immemoriale, id est, cujus initium memoriam hominum excedit. *C. super quibusdam 26 de V. S.* quale tunc potissimum requiritur, quando jus resistit præscribenti carenti titulo: est maxima Autoritatis in jure habens vim privilegij in subiecto possessionis capaci: *Glossa in dictum cap. nec comprehendetur statuto, vel lege Generalibus verbis prohibente præscribi.* Munitus possessione immemoriali non tenetur allegare titulum, cujus tamen allegatio plene non probata communiter non obest (nihil tamen juvat, quando constat de titulo vitiosæ possessionis, ut si possideat titulo elocationis, aut Emphyteusis, tunc enim possidentis titulus docet rem esse alienam, proinde abesse bonam fidem, cujus necessitas etiam in possessione immemoriali liquet *ex n. 171. Fachin. Lib. 8. c. 33.*) uti nec quod jus commune resistat, aut sit vehemens præsumptio possessionem acquisitam esse malâ fide, aut ex juris errore; sed sufficit probare possessionem ab immemoriali tempore: quia satis inducit præsumptionem tituli, aut accepti privilegij *Laym. Lib. 3. tract. 1. c. 8. à n. 11.*

Ad eam probandam communiter exiguntur 4. conditiones prima ut testes sint 54. annorum testificantes de 40. annis. Secunda, ut testentur de visu, vel sensu proprio. Tertia, quod etiam audiverint à suis majoribus de tali usu. Quarta quod nunquam contrarium fuerit prædicatum.

Circa computandum tempus *Haubold. n. 267.* distinguit inter præscriptio-

nem extinctivam actionum realium; & præscriptionem contra actiones personales, quibus ex parte præscribentis correspondent obligationes; ut contra has præscribatur, computandum est tempus de hora ad horam, de momento ad momentum proinde actori debet esse totus dies utilis, quia donec effluxerit ultimum momentum, si intra id agat, verificatur, quod si actio sit E. g. annualis, agat intra annum; ad præscribendum vero contra reales sufficit inchoatio ultimæ diei, habetur enim tunc jam pro completa, nam secundum leges prior Dominus non habet actionem in rem, nisi sub hac conditione, *si alius Possessor non possederit tanto tempore, sed verificatur possedisse tanto, dummodo possederit sub principium postremæ diei, & sub hac distinctione combinat leges sibi apparenter oppositas in utucapione, id est, in præscriptione mobilium dies ultimus captus habetur pro completo L. 6. Cod. de usucap. in præscriptione immobilium tempus computatur de momento in momentum L. 7. e. Cod.* Rationem dat *Jafon*, quod de majori præjudicio agatur in immobilium præscriptione.

183. Dico primò possessio triennalis cum titulo præscribit res privatorum mobiles *L. unic. Cod. de usucap. transformanda, & S. r. Instit. de usucap.* Excipie res furtivas, & vi possessas per *n. 170.* Triennalis verò sine titulo, quia etiam immobiles sic præscribuntur.

Amplius probabilius etiam ad mobilia Ecclesiarum inferiorum Romanâ secundum jus civile *ex Authentic. quas actiones Cod. de sacros. Eccles.* *Lellius, Laym. contra Abbatem, aliosque approbatos ab Engl. de præscript. n. 28.* inni-

rentes *Capitulo illud de præscript.* non distinguente mobilia, & immobilia Ecclesiarum. Constitutio autem civilis allegata circa Ecclesias sit inefficax *Cap. Ecclesia S. MARIE de Constitutionibus*, sed fallit argumentum, quando jus civile recipitur ab Ecclesia, citatam autem authenticam recipi ab Ecclesia constat *ex Cap. placuit huic, & cap. ultim. caus. 16. q. 3.* Ubi in priori recitantur verba authenticæ, eaque in posteriori confirmantur.

184. Dico secundò immobilia præsentium inter præsentibus cum titulo præscribuntur decennio, inter absentes vicennio § 10. *Instit. de usucap. & L. ultim. Cod. de præscript. longi temporis* (excipiuntur res pupillorum, minorum, dotales, fideicommissis subjectæ *per num. 180.*) sine titulo 30. annis *L. 3. Cod. de præscript. 30. vel 40. annorum*, sine distinctione inter præsentibus, & absentes *Engl. n. 29.* si quis fuit partim præsentibus, partim absens, tempus absentis est semper duplicandum, ut si quis præsentibus fuit 8. & absens duobus, & præscriptio compleatur præter 8. adhuc 4. requiruntur, *Auth. quod si quis Cod. de præscriptione longi temporis.*

185. Dico tertio immobilia Ecclesiarum, Monasterij, hospitalis, aut alterius piæ causæ secundum jus commune non præscribuntur ante 40. annos *excit. Authent. quas actiones, & c. 4. ac 6. de præscriptione.*

Excipe Romanam Ecclesiam contra quam non currit præscriptio, nisi centenaria *cit. c. 4. & 13. eod.* in quibus, quia sermo est indefinitus, sunt universaliter intelligenda, proinde etiam de mobilibus, ita *Haunold. n. 271. Molin. &c.*

Contra Less. Banormit. à Regula centenariæ præscriptionis contra Romanam Ecclesiam unicus casus excipitur *in cap. fin. de præscript. in 6.* Ubi statuitur sufficere possessionem 40. annorum.

Sequitur ex conclusione; jus Patronatus contra Ecclesiam præscribi cum titulo 40. annis, sine titulo immemoriali tempore: at contra verum Patronum præscribitur sicut reliqua immobilia præscribi solent, ita *Less. c. 2. c. 6. dub. 10. n. 31. & 33.*

Dixi in conclus *secundum jus commune*: quia contra certos Ordines ex privilegio non præscribitur 40. annis, sed 60. ut contra Benedictinos, ita Eugenius IV. neque contra Cistercienses in Germania, nisi centum annis, quod à Leone X. & Pio IV. est extensum ad Ordines mendicantes, eoque gaudent omnes in privilegijs communicantes: *Lugo n. 73.*

186. Dico quarto, cum servitus (de qua vide *n. 176.*) reputetur inter immobilia, si sit continua, cum titulo præscribitur inter præsentibus decennio, inter absentes vicennio. *L. fin. Cod. de præscript. longi temporis*, imò etiam sine titulo præscribi eam longo tempore habetur *L. 10. ff. si servitus vindicetur.* Cur alia immobilia non præscribantur sine titulo ante absolutum longissimum tempus, dat disparitatem *Haunold. num. 307.* quod præscriptio servitutum non videatur multum præjudiciosa, utpote non tollens Dominium, & facilius præsumatur aliquis titulus, vel error invincibilis intervenisse. Servitutes autem discontinuum habentes actum cum titulo præscribuntur etiam longo tempore, secus absque titulo, nisi tempore immemoriali *Haunold. à n. 311.*

B b

cùm

cum recepta sententia potius autoritate, quam jure scripto roborata.

Excipitur ab his servitutibus usufructus, qui praescribitur more ceterorum immobilium, Haunold. *num.* 315. censens probabilius esse usufructum mobilium cum titulo praescribi triennio, sicut res ceterae mobiles praescribuntur.

Quanto tempore praescribatur contra legem, tam civilem quam Ecclesiasticam, ac legitimam consuetudinem vide Lugo *n.* 96. ubi contra Lessium tradit praescribi decennio, etsi mala fide non fuerit observata: quia si bona fides esset necessaria ad desuetudinem, vix unquam lex praescribi posset; unde est praesumendum, quod legislator, cum lex sit propter bonum subditorum, non in eorundem laqueum, nolit amplius inesse legi vim obligandi elapso decennio, contra si fides mala sufficeret ad praescriptionem temporalium, plurimi innocenter sua amitterent, & sic est disparitas.

187. Dico quintò: Praeter tempus à jure definitum ad praescriptionem requi-

ritur, ut possessio sit legitima; id est, non interrupta *per. n.* 166.: interruptitur autem naturaliter, vel civiliter; naturaliter, quando postquam est inchoata, deficit aliquid substantiale, scilicet bona fides, vel titulus, vel admittitur possessio tam naturalis quam civilis non per alterius injuriam; civilis verò, dum nihil substantiale reipsa deficit, juri tamen subtilitate, & fictione Possessor interpellatur per actum aliquem juridicum ex legis dispositione inductivum interruptiones, ut fit per litem contestationem (haec est initium, seu primus litem motus per petitionem unius in jure propositam, & congruam alterius responsionem secutam animo litigandi) vel etiam secundum communioem sententiam per libelli oblationem, vel citationem, si tamen actus succubuerit, vel litem sponte deserit praescriptio non interruptitur: semel naturaliter interrupta de novo est inchoanda, uti, & civiliter interrupta per sententiam condemnatoriam.

ARTICVLVS SECVNDVS.

De acquirendo Dominio per publicam Auctoritatem.

188. **I**Nter actus Domini translativos est etiam exactio tributorum ob publicas necessitates, & supremi Principis sustentationem. Ubi Notandum primò, quod tributum communi nomine significet, quidquid Principi,

vel reipublicae ad communia onera sustentanda solvi solet: propriè loquendo tributum differt à vectigali, quod tributum sit pensio imposita juxta cujusvis subditi facultates, praesertim praediales ad Principis dignitatem, vel communia onera